

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekscipija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljubljani, bliščah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Ilirija oživljena.

I.

Ideja ilirska je podobna pod pepelom tlečemu ognju; enkrat se vidi, kakor bi bila popolnoma zamrla, pa kedar zopet v viharnih časih veter pepel odnese, vidi se na dnu še vedno tleča žrjavica; vendar se pa tudi oživiti in v plamen raznetiti ne dá. Oživljajoča misel, ki ilirski ideji umreti ne dá, je izpoznanje, da male deželice, kakor Koroška, Štajerska, Kranjska, Goriška, Istra, Dalmacija, Hrvaška, Slavonija, Bosna itd. vsaka za sebe, in druga od druge neodvisna obstati ne morejo, in da po svoji geografski legi, kakor po narodnosti nekako v eno celoto spadajo.

Ime „Ilirija“ se je v zgodovini in v glavah politikov večkrat v različnih podobah pokazalo, vselej pa je bil cilj ilirizma zedinjevanje jugoslovanskih dežel in narečij. Veliki Napoleon je s hitrim ženjalnim pogledom nemudoma sprevidel, da slovenske dežele nekako vkup spadajo, ter je naslanjajoč se na starodavno ime Ilirija, ustanovil „malo“ Ilirijo, obsegajočo Koroško, Kranjsko in Primorje. Za to je pel že Vodnik o „Iliriji oživljeni.“ Toda oživila se ni. Po pregnanji Francozov je sicer ohranil naš cesar ime „kralj Ilirije“, ktere glavno mesto bi imela biti Ljubljana, faktilčno pa se je Ilirija razdrobila zopet v Koroško, Kranjsko, Gorico, Trst in Istro, ker ni bilo v interesu ponemčevalne politike, da se slovenski narod v eni deželi zedinjen pusti. Več „Ilirijo“ je imel pred očmi Stanko Vraz; on je hotel združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v literarnem in političnem oziru. Ta ideja velike Ilirije je našla posebno na Hrvat-

skem mnogo privržencev; najznamenitejši med njimi je bil Ljudovik Gaj. Poprijemali so se Hrvatje imena „Ilirec“; tako imamo od tiste dobe „ilirsko“ Matico (ki so jo pa pozneje v „hrvatsko“ prekrstili), „ilirski“ riečnik itd. Naš Prešern je odobral ilirsko idejo v principu, pa jej nasprotoval v praksi, ker so se Hrvatje premalo na naše narečje ozirali, ampak proglašali srbsko narečje za edino pravi pismeni jezik, katerega so pisali z latinskimi črkami. Pa Srbi, akoravno se je njihovemu narečju taka prednost dajala, vendar niso bili pri volji, zediniti se s Hrvatji, nekaj iz verskih ozirov ne, nekaj pa, in to je menda glavni vzrok, ker so se bali za hegemonijo na slovanskem jugu, katere po nobeni ceni niso hoteli Hrvatom prepustiti. Srbi so rekli, da Hrvatov ni, in da so ti le katoliški Srbi. Na to jim je odgovoril Starčević, da Srbov ni in tudi Slovencev ne, ampak „sve i svuda Hrvati.“ Tako se je pokopala ideja ilirizma po trmi Srbov in Hrvatov, kateri so, namesto ozirati se na skupne interese in na skupne sovražnike, pripravili se le vedno, komu gre prednost med Jugoslavo; napuh je zadušil bratsko ljubezen, in kakor Hrvat Starčević v gnušnjem in ostudnem napuhu le Hrvat za človeka smatra, sicer pa vse sosedne narode, Madjare, Srbe, Slovence, Bulgare, in tudi Ruse z najgršimi imeni pita in zasramuje, tako se tudi Srbi ne morejo dosti napihniti s svojo „mislijo“, ter zaničljivo gledajo na nas avstrijske Slovence, nazivaje nas „švabami“, ter nas niti za brate poznati nečejo, pa ne mislijo, koliko jih mi v omiki in civilizaciji nadkrilujemo, ter da bodo vendar le iz hrvaških rok civilizacijo sprejeti morali, kakor jo mi sprejemamo iz

rok Nemcev in Italijanov. Ravno spoznanje, da so Srbi v kulturnem oziru na nas navezani, oživilo bo vnovič ilirsko idejo.

Zakaj mi danes o tem govorimo? Ker je vprašanje na dnevnem redu, kam ima priti Bosna? Hrvati bi jo radi za Avstrijo, Srbi za svojo kneževino. Kdo ima tu po pravici odločiti? Mi menimo, da Bošnjaki sami. In če jim bode dano na izbiro, potem sodimo, da se bodo odločili za Avstrijo. Kajti, kaj ima biti namen nove vlade v Bosni? Ona bode morala deželo in ljudstvo kultivirati in olikati. Pa kako hoče Srbija Bošnjake olikati, ker je sama civilizacije še tolikanj potrebna?! Kdor nam ne verjame, opozorili ga bodemo samo na dva slučaja. Prašajte naše slovenske prostovoljce, in povedali vam bodo, kako je Srbija z njimi ravnala; njim, ki so prišli iz čistega slovanskega rodoljubja kri prelivat za svoje brate, reklo se je, da so menda le zato prišli, ker doma nima kaj jesti! Ker sami ne vedo, kaj je požrtvovanje in rodoljubje, kar tudi spoznamo iz množice srbskih beguncev iz armade, mislijo tudi o nas slabo, ter ne verujejo, da bi kdo iz rodoljubja zamogel v boj iti. Drugi dokaz za jako borno civilizacijo srbskega naroda je njih sovražstvo do katoličanov, s katerim je v soglasju tudi sovražstvo Hrvatov do pravoslavja. V deželah, kjer se ljudje sovražijo zaradi vere, tam mora civilizacija še na nizki stopinji biti, ker pravo načelo krščansko je, sovražiti zmoto, človeka pa, ki je v zmoti ljubiti kot svojega bližnjega in ga na moder pa previden način podučiti o tej zmoti.

Če bi tedaj Bosna prišla pod Srbijo, pridobila bi le malo v kulturnem oziru; namesto

Slovaki.

(Glej št. 20 „Slovenca“.)

(Konec.)

Neprijetni zgodovinski pogoji, na koje je bilo vedno navezano življenje Slovakov, niso zaglušili v njih vdanosti k svojemu narodu in ta ljubezen se je vedno gojila, ne glede na to, da niso imeli Slovaki do konca preteklega stoletja lastnega slovstva, temuč ves njih slovstveni trud je bil napisan v českem jeziku, ki je zelo podoben slovaškemu. Prvo knjigo v slovaškem jeziku je izdal od l. 1787—1791 Anton Bernolak. Veliko uslugo je skazal protestantskim Slovakom o zadevi razvitja slovaškega literarnega jezika Ljudevik Štur, izdaviš l. 1845 slovaško slovnico, ki se je že davno prodala. Ta učeni trud je služil v začetek obdelovanja slovaškega jezika.

Zgodovinsko življenje Slovakov ki je preteklo v brambi za svojo samostojnost proti poskusom madjarskega naroda, služi v živ dokaz, koliko žiljave moči je shranjene v tem narodu, kateri spoznavši poslednjič svojo silo, je jel skrbeti za to, da ohrani svojo narodnost

proti pogoltnosti madjarskeje. Ta briga je tem bolj potrebna, ker so vsi slovaški plemenitniki zatajili svojo kri, in začeli še bolj uporno ravnati s Slovaki, kot Madjari sami. Treba je bilo tedaj, da se ohrani slovaška narodnost, delovati proti odpadništvu, in iz tega namena so se jeli prvi delatelji resno pečati z obranjem samostojnosti in prerobenjem svojega naroda. To prizadevanje se je posebno močno pokazalo po ogerskeje revoluciji, ko so bili Madjari prisiljeni nekoliko ponehati s svojim vednim pritiskom na Slovake. V tem času ste bile po podpisih, zbranih mej Slovaki, osnovani dve slovaški gimnaziji: jedna v Turčanskem sv. Martinu in ena v Klačtoru (Znio-Varolji). V istej dobi so si izmislili vodje narodnega dviganja osnovati učeno-literaturno društvo „Matico“, ki bi imela namen služiti narodu v izobraževanje, a ker je nedostajalo sredstev, se je ta „Matica“ oživila še-le l. 1863, ko so praznovali Slovaki tisučletnico, kar so dobili krščastvo in slovanske pismenke. Mej drugimi vtemeljitelji je bil tudi avstrijski cesar, Franc Josip, ki je žrtvoval v te namen 1000 goldinarjev.

Madjarska vlada, zapazivši v vsem tem nevarno propagando narodne ideje, ki tako silno oporeka madjarskim nameram, je uničila „Matico“. Zaprla je ta slovstveni zavod 6. aprila l. 1875, potem je pa začela na vse ljube načine preganjati te, ki so delali za povzdigo obrazovanja v narodu. Slovaški gimnaziji, postrojene na lastne troške, ste bile zaprti in slovaškim dečkom so se pokazala madjarska učilišča. Ko so Madjari to desegli, so se začeli truditi, da oslabe sploh slovanski živelj po vsem ogerskem kraljestvu, in vspeh imajo. Sedaj precej veliko slovaško pleme nema ni jednega zastopnika v ogerskem državnem zboru, ni jednega branitelja svojih interesov. To, seveda, se zgodi s tem, da ogerska vlada vse žile npenja pri volitvah proti slovaškim kandidatom, ki bi se potezali v ogerskem zboru za blagor in polajšanje svojega naroda.

Vkljub temu sistematičnemu davljenju Slovakov po Madjarih, se pa vendar v zadnjem času iz njih srede ponosno dvigajo rodoljubi, ki že dokazujejo Madjarom puhlo ničevnost vseh umetnih namer. Delavnost teh mož je že pokazala svoj plod, ker je meščanstvo

izobraženja ljudstva, začel bi se ravs in kavs med pravoslavni, katoličani in mohamedanci; srbska vlada bi podpirala pravoslavne, Hrvatje bi podpirali katoličane, in nikoli bi ne bilo miru. Najbolje je tedaj, da se Bosna združi z veliko Avstrijo, kjer preganjanja zaradi vere vendar več ne poznamo.

Pa ti boji tudi ne bodo izostali pod avstrijsko vlado, če se Bosna prepusti samim Hrvatom. Združiti bi se morale s Hrvati tudi nekdanje ilirske dežele in še le te bi prinesle v „ilirski“ zbor pomirovalne in bratske nazore. „Ilirizma“ brez Slovencev nima, ker bi se Srbi in Hrvatje vedno prepirali, in bi Slovenci imeli nalogo nekako posredovati podpiraje vse pravične zahteve, naj bo potem pravica na strani Hrvatov danes, in na strani Srbov jutri.

Spominki Pijevi.

1. Pija IX. poslednje vladno pismo o prestolnem nastopu kralja Humberta se glasi: „Iz Vatikana 17. jan. 1878. Na prevzvišenost... V spominu na sveto dolžnost, katero ima, da brani nepremeljive pravice sv. Prestola, je papež vedno pazil na to, da je opore kal proti bogokletnim početjem, ktera je podplainska vlada delala zapored k uničenju svetovne oblasti tega sv. Prestola. Med temi raznoterimi oporekami je glede na okoliščine, ktere so jih povzročile, treba spominjati na razglase, ki so se po ukazu Nj. Svetosti pošiljali zboru diplomatskemu: 24. marca 1860 zoper pridruženje Romanije k Piemontu, 18. in 24. septembra tistega leta o silovitem napadu na Pokrajine (marke) in Umbrijo, 15. aprila 1861, kedar je umrlj kralj Viktor Emanuel sprejel naslov kralja Italijskega, in poslednjič 20. septembra 1870, v dan sramotnega odzvetja Rimskega. Te slovesne oporeke ostanejo vedno v vsej svoji moči, in pretek več let, ne da bi jih bil dejal ob veljavo, je nasproti njihovo pravičnost in potrebnost potrdil glede na to, kolikim opoviram je sv. Oče v izvrševanju svoje apostolske službe izpostavljen, odkar je oropan svojih držav. Po tem pojasnjenji in sedaj po smrti omenjenega kralja, kedar je njegov prvorojeni sin privzemši si naslov kralja Italijskega mislil, da mora prej storjeni rop s svojim slovesnim razglasom potrditi, je sv. Prestolu nemogoče molčati, iz česar bi marsikdo si mogel delati napačne sklepe. Iz teh razlogov, pa da se vnovič pozove svetovnih oblastnij pozornost na stan, v katerem se cerkev vedno nahaja, so

prišlo do spoznanja, kako potrebno je jedinstvo vseh razredov naroda z namenom, da se obvaruje slovaška narodnost pomadjarenja. To prerjenje slovaškega naroda dobiva hrano v nekaterih periodičnih spisih, ki izhajajo v slovaškem jeziku. Se sledečimi časopisi se ponašajo sedaj Slovaki: v Turčanskem sv. Martinu — izhajajo 4 časniki: „Narodnie Noviny“ — trikrat na teden — političen organ slovaške narodne stranke; „Hlasnik“, lepoznanek tednik; „Rarosek“, humorističen tednik in „Orel“, lepoznanek mesečnik; „Katolickj Skoly“, tednik za katoliške učitelje in „Priatel ludu“ tednik za narod. V Pešti se izdajata dva časnika: „Svornost“ — trikrat na teden — ki dela proti tedencijam slovaškega narodnega časništva, in „Konfessionalna Skola“, tednik za prosto ljudstvo. V Požunu izhaja „Obzor“ — tudi tednik. V Banskej Bistrici — „Cirkvne Listy“, tednik, ki se peča s cerkvenimi zadevami, in v Pragi izhaja vsak teden „Paramol“ — organ, ki želi zopet zediniti Slovake s Čehi.

Iz „Slavj. Mira“

Nj. Svetost podpisanemu kardinalu državnemu tajniku ukazali, oporekati in jih z nova zahtevati, da proti brezbožnemu oropanju cerkvi neoskrunjeno ohranimo pravico do njenih starodavnih posestev, izročeni jej po božji previdnosti, da si zavaruje samostojnost rimskih papežev, popolno prostost njihove apostolske službe, mir in pokoj katoličanov vsega sveta. Vsled ukazov Nj. Svetosti priobčuje podpisani kar se da obširne in določene oporeke proti omenjenemu dejanju in proti trdilom, da po tem dejanju nameravajo sv. Prestol uničiti z že storjenimi prilastitvami. Podpisani Vašo prevzvišenost proseč, te oporeke naznaniti svoji vladi, ima čast itd... Janez kardinal Simeoni.

2. Velik je bil Pij IX. v življenji, velik v smrti in velik ostane tudi po smrti. To se bere v ginljivih mrtvaških listih, ki so jih o njem priobčevali škofje katoliški po vsem svetu. Tako na pr. Josip Juraj Strossmayer v okrožnici do duhovščine kaže, da je umrl predobri Oče, brezmadežni pastir in neprestrašeni branitelj cerkvenih pravic, kterege so spoštovali celo sovražniki, kateri je v trpljenji in v stanovitosti podoben prvemu nasledniku Kristusovemu, ter velič, naj molijo in prosijo, da Bog obudi svoji cerkvi pastirja in vladarja po volji Jezusovi, kajti sedaj je cerkev naša podobna ladiji na morji v viharji, ladiji, v kateri je Gospod zaspal, da poskusi zaupanje in vernost svojih učencev. — Tako ljubo pripoveduje Juraj Posilović v posebnem listu: „Pio papa IX. umro“ — kako je bojeval dober boj, svoj tek dokončal, vero ohranil. Vero je ohranil svojemu Gospodu stanovitno, Piju pa so jo ohranili verniki po krščanskem svetu, da nobenega papeža niso tolikanj poznali, tolikanj ljubili in k njemu tako radi hodili, kakor k Piju IX. — To ljubezen in vdanost spričujejo prekrasne mrtvašnice ali zadušnice, ki so se obhajale in se še obhajajo po njem po vesoljnem svetu. Ginljivo je čuti, kako so celo drugoverski vladarji in oblastniki se jih vdeleževali. — V Zagrebu je 80 vseučilišnikov ali akademikov razdalo na druge ali tovarše svoje — brez razlike vere — oglas, v katerem so po naštetih razlogih jih povabili k slovesnim zadušnicam za pokojnega papeža Pija IX. v prestolno cerkev na 20. febr., kjer so res bivali pričujoči vseučilišniki z akademičnim starešinstvom itd. — Na Laškem, kjer so nekteri mladi ljudje zelo hudobni, so pa drugi jako pridni in verni, in iz Bologne je društvo katoliške mladeži talijanske poslalo po svetu največ do mladine pismo, v katerem prosi milostinje, kakor časih prej za živega, sedaj za pokojnega Pija IX., da se mu postavi dostojen spominek, kateri se ima pozneje še le določiti. — Tako nabirajo katoliški odvetniki podpisov do papeža naslednika v ta namen, da se pokojnemu Piju IX. prida naslov Veliki in da se po njem zasluženi pridevek potrdi. —

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. marca.

Avstrijske dežele.

Carjevič Rudolf obiše cesarsko rodobino nemško v Berlinu, kjer delajo že priprave za sijajen sprejem. V nedeljo 3. t. m. bode velik obed v cesarski palači, zvečer slovesna predstava v opernej hiši, v pondeljek obed pri avstrijskem poročniku grofu Karoliju, zvečer muzikalna večernica, v torek pustni bal v kraljevem gradu, v sredo pa obed pri kraljeviču pruskem.

Nemir zaradi nameravane vojske je če-

dalje večji in še liberalni listi odločno odsvetujejo od vojske. „D. Ztg.“ piše: Grof Andrassy — odločno rečemo — grof Andrassy ne potrebuje denarjev. On ne misli na oboroženje vojne, on ne misli na vojsko proti Rusiji, naj tudi še toliko o njej čenčajo. Pa prisiljen je iskati si novih podpor in teh išče v delegaciji. „N. W. Tagblatt“ pa vpraša: Ne moremo nehati popraševati, čemu se bode pač zgrabilo za orožje; hoteli bomo poznati politični vojskini program, vprašali bomo, hoče li Avstrija z mečem priboriti vstajenje Turčije ali pa vzhod privojevati za nas? Še odločnejše vprašuje „N. fr. Presse“: „So li v naših vladnih krogih prepričani, da je Avstrija dovolj močna, s a m a pričeti boj proti Rusiji in proti vsemu z njo zvezanemu jugoslovanskemu svetu?“ Celo vladna „Bohemija“ pravi, da bi bila taka vojska za Avstrijo silna nesreča. Listi pripovedujejo dalje, da se je celo na dvornem balu 25. t. m. splošno govorjenje sukalo o vojskinih zadevah, in da so cesar govorili z mnogimi poslanci ter se zlasti dolgo razgovarjali tudi z angleškim poročnikom in angleškim vojaškim pristavom. Vojaški krogi so boje polni zaupanja (?) in vse je že pripravljeno za potrebno avanziranje. Madjarski listi poročajo, da Rusi ob meji avstrijski zbirajo že zdatne oddelke svoje vojne, in zahtevajo, da naj tudi Avstrija njim nasproti nastavi svojo vojno; vladni listi pa so dobili povelje to novico madjarskih listov zanikati, ter povdarjati, da pred konferencijo o oboroženji ali mobilizaciji naše vojne ni govorjenja.

Zarad ustavljenih volitev za deželne zборе si listi še vedno belijo glave, da bi izvedeli prave vzroke. Najverjetnejši se nam dozdeva to, kar je eden naših poslancev o teh volitvah pisal, ko se še nobenemu sanjalo ni, da bi se ustavile. Rekel je namreč: Razpis volitev za deželne zборе v sedanjem (po colnih obravnava h tolikanj razburjenem in in vladi malo prijaznem) času je bila velika politična napaka ministerstva, ker bi zaradi glasovanja v državnem zboru za povikšanje colnine marsikteri vladni mož ne bil več voljen. Da bi se ta napaka nekoliko popravila, ustavile so se že pričete volitve. Pa to bode malo pomagalo in trditi smemo, da bodo volitve na jesen imele ravno tak, če ne še ugodnejši vspeh, kakor bi ga bile imele sedaj. Priprosto ljudstvo malo ve o političnem gibanju in o colnih obravnava h. Tisti pa, ki volitve vodijo in za nje agitirajo, na jesen tudi ne bodo pozabili tega, kar bi bili ljudem povedali sedaj, marveč jim bode ta odložitev novo jako močno orodje za volitvene agitacije.

Dunaj. Kakor poroča „Bohemia“, je dunajsko evangeliško bogoslovno učilišče sklenilo v lastni adresi čestitati ministru naučnemu gosp. Stremajerju k njegovemu ozdravenju. Prav hvaležno se v adresi spominja prijaznosti, ktera se edinemu svobodnemu in vednostnemu vstavu patriotičnega protestantizma od strani gosp. ministra skazuje. Nam na tej ministerski prijaznosti ni prav nič čudnega, piše „Čech“ br. 42, pač pa se nam čuden zdi omenjeni domoljubni ali patriotični protestantizem. Po logiki teh učenih gospodov mora nahajati se v Avstriji tudi nepatriotični — gustavadolfski ali bismarkovski protestantizem, in prav res obžalujemo, da ti gospodje niso tudi tega nedomoljubnega ali nepatriotičnega protestantizma prav vroče priporočili prijaznosti kterege teh gospodov. —

Madjarski zbor je po nasvetu vladinam od petroleja določil 8 gld. colnine, tedaj 5 gld. več, kakor naša zbornica. Pogodbe

to menda ne bode oviralo prav nič, ker je nam vse eno, po čem da Madjari v svoji deželi plačujejo kavo in petrolej.

Vnauje države.

Ruski listi trdijo, da od angleških novin objavljeni mirovni pogoji niso pravi. Rusija ne zahteva izselitve muhamedanskih prebivalcev iz Bulgarije, ampak le odstranitev turških vradnikov in vojakov. Tudi neče Bosne nič prepustiti Srbiji, glede Dardanel in Bospora pa bode določila Evropa. Mirovni pogoji še niso podpisani. Knez Gorčakov, ki je bolehal, je zopet okreval. — Črnagora dobi tri luke namreč Spuž, Dulčinj in Bar, Skadra pa ne. Tudi bode dobila nekaj dežele tje proti Srbiji, s katero bode mejila. Bosna in Hercegovina boste na ta način čisto odrezane od Turčije in pač ne bode ostalo družega, kakor da ji vzame Avstrija. Res že vradna „Presse“ piše, da naj se to zgodi. Za nas „Slovenec“ bi bila to velika dobrota, ker je mnogo krepkih in zmognih mladih ljudi, ki pri nas nimajo zasluzka in bi prav radi prevzeli kako javno službo v novo pridobljenih deželah, za ktere bi bili zarad znanja jezika jako sposobni.

V Tesaliji se vstanek vedno bolj razširja in so Turki popustili Kardico ter se umaknili proti Trikali in Farsali. Tudi na Kreti so se vstajniki pa Turki sprijeli v Kidoniji, Apokoronu, Sondi, Stitosu in Malazi.

Italijanski kralj Humbert vedno boleha in v Rimu že govore, da njegov brat Amadej postane kralj italijanski, če bi Humbert umrl. Sploh kraljeva rodovina ni nič kaj zdrava, se piše „Germ.“, in zdaj boleha ta, zdaj ta princesinja.

Rim. Kakor hiene so brezverski liberalni listi, kateri dostikrat mrtvih ne pustijo pri miru, marveč razkopavajo njih trupla ter obrekujejo njih življenje. Tako so zlobno obrekli pokojnega kardinala Antonellija, in proizročili glasovito pravdo neke grofinje Lambertini; sedaj pa, ko je posvetna sodnija v pomanjkanji vsakterih dokazov očitno zavrgla dotično pravdo, tem zamurcem ne pride na mar vsaj po mogočnosti popravljati storjeno pohujšanje. Njihov element je le škandal; brez tega bi se vé da — ne mogli se tako dobro počutiti!

Iz **Anglije** se poroča, da je lord Napier of Magdala izbran za višjega poveljnika, Garnet Wolseley pa za načelnika generalnega štaba, če se prične vojska.

Izvirni dopisi.

Iz Trebnjega, 26. februarija. Nek posestnik trebanske fare je šel včeraj v somenj na Bučko. Zvečer gre s kupljenimi volmi proti domu. Blizo Mirne mu postane slabo ter zaostane za drugimi, da bi si odpočil. V noči se potem privleče do Mirne in tam na nekem hrodu pred pošto so ga zjutraj našli mrtvega. Komisija je bila že na mestu. Mož je bil neki že dalj časa v drobovju bolan. — Ne veste dneva ne ure!

S Primskovga na Dolenjskem 25. februarija. (Slovesnost po Piju IX.) Tudi mi bi radi majhen prostorček v Vašem cenjenem listu, da bi naznanili naš spominek po ranjkem Piju IX. Slabo je sicer sestavljen, pa vendar, ker od nas malo kedaj, ali pa nobenkrat nič ne dobite, sprejmite to blagovoljno.*)

Odločene tri dni, to je 18., 19. in 20. t. m. je bilo slišati lepo vbrano zvonjenje trikrat na dan po eno celo uro, v sredo 20. dan smo

imeli pa praznik v spomin pokojnega papeža; ljudstva za našo majhno duhovnijo se je bilo še precej obilo zbralo, in na vsakem obrazu se je videlo, kakor da bi žaloval za svojim ranjkim očetom. V sredi cerkve je stala lepo ozalšana tumba, napravljena v dve vrsti. Okoli in okoli ste stale dve vrsti svečnikov, in mej vsakima svečnikoma je bila posoda z zelenimi cveticami, na koncu pri nogah pa je bila podoba sv. očeta Pija IX.

Vrh tumbe na nogah je stalo sv. razpelo s črno pajčeljevino. Na sredi je stala podoba čistega spočetja Marije Device, z krasnim zelenim vencem obdana, katero so Pij v življenju tolikanj ljubili, in tudi njeno brezmadežno spočetje za versko resnico razglasili. Na glavi so bile mašne bukve s Petrovimi ključi in papeževa mitra na vrhu, tako da na prvi pogled je moral človek vganiti, za kom se vse to obhaja, če prav bi ne bil od tega nič vedel. Vsi stari in mladi so rekli, da na Primskovem še ni bilo tako lepo napravljene tumbe. Ob devetih so bile velike bile, po bflah so imeli naš ljubljeni g. župnik govor, v katerem so še enkrat ob kratkem razložili njihovo življenje. Potem so pa nam priporočali, če bi bili znabiti še kaj zadržani, da je naša dolžnost se jih pri sv. maši spominjati, če pa nič ne potrebujejo, naj bo to Bogu v zahvalo, da so po tako težavnem boju v nebesa prišli; sledila je peta sv. maša, pri kateri je naš marljiv orgljavaec prestavil papežovo himno (kjer je Petra cerkev prava) na sedaj mrtvega Pija IX. Na zadnje je bila pri tumbi še libera, in potem smo se razšli; Pij IX. pa ostanejo pri nas v vednem spominu!

Vtopljenec Kozlevčar, po domače Birsar iz Metnaja se ni vtopil v Temenici kakor je g. dopisnik poročal „Slovenec“, ampak še v veliko manjši vodi, ki po navadi komaj en tečaj goni. Ta voda izvira blizo Št. Vida pri Št. Pavlu, in se še le čez dobro uro od ondot, kjer je Birsar utonil, izliva v Temenico. Pravijo pa, da se ni samo vtopil, ampak da je z brvi padel in se ob neki kol vdaril.

Z Dunaja 25. februarija. (Slovesnosti.) V kratkem času, v teku še ne celih dveh mescev zvršilo se je toliko važnih dogodkov, kolikor menda redko kedaj. Dne 9. januarja je iznenadila svet novica o naglej smrti kralja italijanskega Viktorja Emanuela. Dne 7. februarija pa je telegraf zanesel med svet tako žalostno novico, kakoršne gotove še nikdar nobene, vest namreč o smrti Pijevi, ki je pouzročila nopopisljiv vrtis vseh deželah, pri vseh narodih, v vseh krogih, v vseh stanovih. Vsaj je preminil eden naj večih papežev, eden najslavnejših mož. Zato pa ni bilo nobeno žalovanje bolje opravičeno kakor to nad toliko zgubo. Le to je tolažilo katoliške vernike, da s Pijem IX ne pojde tudi v gomilo njegovo blaženo delovanje. Njegov pontifikat ostane pomenljiv za vse prihodnje čase. Po poti, ktero je hodil Pij IX., stopal bode tudi Leon XIII. Nauke, ktere je varoval prvi, varoval bode tudi drugi; zmote, ktere je zavrgel prvi, zavrgel bode tudi drugi. Boj za resnico in pravico zoper laž in krivico bojeval se bode dalje. V tem bojevanji pa bodo Leona XIII. zvesto podpirali isti katoliki, katerih srca so tako goreče ljubila Pija IX. Da če tako biti, kaže nam v tem trenutku veselje, ktero občutijo in razodevajo verni katoličani vsled 20. t. m. srečno končane izvolitve novega papeža.

Tukaj na Dunaju se je po prvem lepem vzgledu cesarske rodbine poklonila skora vsa aristokracija papeževemu poslancu nadškofu Jakobini-ju v dokaz neomejene vdanosti in po-

korščine do novega poglavarja kat. cerkve. Isto so storila tudi razna društva po svojih predsednikih ali v ta namen odločenih zastopnikih. V saboto 23. febr. so razne deputacije razodele papeževemu poslancu radostno sočutje tukajšnega duhovstva. Naj prvo se je predstavil metropolitanski kapitel od sv. Štefana pod vodstvom škofa Msgr. Angerer-ja. Za tim je nastopil stolni prošt Msgr. Dr. Schwetz s 4 ravnatelji (dr. Lavrin dr. Steiner, dr. Haubner in dr. Kulavic) in 4 duhovniki iz Avgustinskega zavoda. Vodja dr. Schwetz se je v svojem kratkem pa jedrnatem govoru spominjal tudi nepričakovano nagle izvolitve novega papeža, ki je očividni dokaz višega božjega varstva sv. cerkve. In nuncij je v odgovoru povdarjal, da je ta izvolitev res čudežna: mirabilis electio. Po tem je prišel na vrsto: dvorni župnik prelat Mayer z dvornimi kapelani; prelat Sujanski s podravnateljem, spiritualom prefektom in nekterimi bogoslovci iz Pazmanaja; rector magnificus Dunajskega vseučilišča, vrlo znani teolog dr. Werner s profesorji bogosl. fakultete: dr. Krükl, dr. Ricker, dr. Lavrin, dr. Wappler dr. Zschokke in dr. Neumann; nadalje vojaški vikar msgn. dr. Gruša; dr. Pelesz, ravnatelj grško-katoliškega seminara in še mnogo drugih viših in nižih duhovnikov.

Dne 24. febr. pa je bila v krasno okinčanej dvornej kapeli slovesna sv. maša v zahvalo za srečno dovršeno izvolitev Leona XIII. Pontificiral je nadškof Jakobini z mnogobrojno asistenco. Slovesnost je trajala dobre 2 uri. Pričujoči so bili v ložah Njih velič. cesar in cesarica, vsi nadvojvodi in nadvojvodinje, v kapeli pa ministri, dvorni svetovalci, generali ter drugi dostojniki posvetnega in vojaškega stanu. Tudi v drugih cerkvah kakor pri sv. Štefanu pri Domikanih, frančiškanih i v grško-katoliški cerkvi in podrugod so se opravljale ednake zahvalne slovesnosti. V tem mesecu se je res pokazalo, da je Dunaj vendarle katoliško mesto, dasiravno šteje 24 sinagog — praznih. Kakor je bilo žalovanje za Pijem IX. tako je sedaj nepresiljeno veselje nad Leonom XIII. triumf čez sovražnike kat. cerkve. Liberalni časniki so v vidni zadregi, ker se njim dogodki prenašlo vrše in to vse brez zapletkov in zvijač. Zato ne vedo, kako bi prav za prav pisali. „Ill. Wien Extrabl.“ št. 15 priznava ob koncu nek-ga članka o Leonih, da ne zna, kaj bi rekel o Leonu XIII. Vendar ker pisatelj omenjenega sestavka sumi, da se bode novi papež tako kakor njegov prednik zoper sedanje s tolikim trudom in takimi žrtvami pridobljene naprave liberalizma bojeval, podaja mu na pot tale orakel grške Pytije: „Če pojde Krez nad Perzijance, bode mogočno kraljestvo razdjal.“ A pokazalo se je, pristavlja hudomušni pisatelj, da je to kraljestvo bilo Krezovo. Res smešno pa bedasto! Brez vseh oraklov smemo reči: Leon XIII. se bode boril zoper lažliberalizem, kterega ni bilo in ga ne bode, ko je že zdavno trajalo in bode trajalo papežtvo, ki je neumrljivo kakor je prav rekel slavni govornik Maks Klinkowström v svojem slavnostnem govoru za Pijem IX.

Ravno ko to pišem, došla mi je novica, da se je tudi iz Slovenije mnogo čestitek poslalo papeževemu poslancu na Dunaju. Tako je prav. Semtertje se mora očito pred vsem svetom pokazati, da je kat. cerkva res živ organizem, kterega udje so nerazrušljivo združeni v vsem djanju in ndhanju: v žalosti in radosti, v hudih in mirnih časih.

*) Prav radi in prosimo večkrat kaj. Vred.

Domače novice.

V Ljubljani, 2. marca.

(*Policijski svetovalec Kaus*) se iz Ljubljane preseli v Trst. Na njegovo mesto v Ljubljano pride policijski višji komisar Schweiger.

(*Višji vojaški zdravnik Bock*) pride za zdravstvenega načelnika k vojaškemu poveljništvu v Košice (Kaschau); na njegovo mesto v Ljubljano pa pride dr. Ferd. Hauelsen, višji vojaški zdravnik iz Petrovaradina.

(*Cena mesa*) za mesec marec je: Najbolje pitanih volov po 52, srednje 44, slabeje 36 kr. kilo. Kravje in nepitanih volov pa je po 46, 38, 30 kr. kilo.

(*Pevski večer.*) Danes ob 8. uri zvečer bode v čitalnični restavraciji II pevski večer z jako interesantnim programom, k kateremu se vsi prijatelji petja in zabavnih večerov naj uljudneje vabijo. Vstopnina 15 soldov. Dohodek se bode izročil pevski blagajnici.

(*Za doslužene vojake*), ki so bili ranjeni v vojski l. 1866, ali za njihove vdove in sirote, je razpisanih 12 vstanov po 39 gl. 90 kr., ki se bodo razdelile 18. avgusta t. l. Prošnje naj se do 20. marca po c. kr. okrajnem glavarstvu izročé deželni vladi. Pridejati jim je treba krstni in ubožni list, (vdove in sirote še možev ali očetov krstni, poročni in mrtvaški list), odpustni list (abschied), potrdilo, da je bil res v vojski ranjen in kako; dalje mora povedati, je li neoženjen, oženjen ali vdovec, ima li za otroke ali druge ljudi skrbeti in koliko je otrok.

(*Matica slovenska*) bode imela v sredo 6. marca t. l. ob 5. uri popoldne v Matični hiši na Bregu 42. odborovo skupščino. Dnevni red: 1. Bereta se zapisnika 41. odborove seje in 13. občnega zbora. 2. Volitev predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika, tajnika, knjižničarja, pregledovalca društvenih računov in ključarjev. 3. Razprava o sklepih 13. občnega zbora. 4. Razprava o knjigah, ki se bodo za l. 1878. na svitlo dale. 5. Razprava o izročevanju Matičnih tiskovin. 6. Razprava o raznih Matičnih zadevah.

(*Slovensko gledališče.*) Da bode imela deca iz naših narodnih rodbin priliko v našem gledališči v pustnem času se razveseljevati, napravi dramatično društvo, pustno nedeljo, 3. marca zvečer ob 6. uri predstavo Nestrojeve burke s petjem v 4 dejanjih „Pavliha“ ali „burka čez burko.“

(*Seje mestnega odbora 28. febr.*) vdeležilo se je z županom 23 odbornikov. Župan naznani, da je mestni odbor povabljen k sv. maši, ki jo bodo knez in škof v stolnici 2. marca imeli po ranjkem cesarju Francu. — O mestni hiši za reveže pojasnjuje, da je pri hiši nekaj zemlje na gradu, vrt. pa, ki je bil nekaj lastnina te hiše, bil je že prej od lastnika prodan, preden je to hišo kupila hranilnica in jo podarila mestu za reveže. Glede prošnje prebivalcev v špitalskih ulicah se sklene 1. da se ima po teh ulicah počasi voziti, 2. da se ob tržnih dneh dopoldne ne smejo v teh ulicah ustavljati vozovi in nakladati pa prekladati blaga, ampak da se ima to zgoditi ob drugih dneh, kar je najbolj hitro mogoče; 3. da se težkim in širokim s tobakom, slamo, senom itd. obloženim vozom ne dovoli skoz špitalske ulice hoditi, in 4. da se ob tržnih dneh od 8. do 12. ure v tej ulici nastavi policaj, ki bode pazil, da se bodo ti sklepi tudi točno izvrševali. — Nasvet, da naj se za javno kopališče nakupi Kolezija, se za toliko časa odloži, da se natančneje poizve o dotičnem posestvu in pravicah, in ali ni morebiti še drugega za tako

kopališče pripravnega in cenejega zemljišča, in da mestni inženir izdela vsaj površen načrt novega kopališča in zauj potrebnih stroškov.

G. Doberlet vpraša, je li g. županu znano, da na šrangah novi najemnik Schwarz vžitino pobira tudi od živine in pridelkov mestnih zemljišč, in hoče li v tem oziru kaj storiti za varstvo meščanov, in morda obrniti se celo na Dunaj, da se šrange iz mesta postavijo tje, kjer se mestni svet pričinja. Župan je odgovoril, da mu je to znano in da je zarad tega že govoril z g. Schwarzem, ki je rekel, da ljudem noče delati škode, da pa tudi on želi varstva, da se ne bodo vnanje reči brez vžitine spravljale v mesto z izgovorom, da so iz mestnega okraja ali pomerija. Dal se mu bode tedaj zapisnik vseh posestnikov, da bode vsaj nekoliko vedel, kedaj da je kaka reč iz pomerija. — G. Regali vpraša, zakaj da na novem trgu in v gosposkih ulicah žlebovi niso izpeljani v kanale, da pri deževji voda dere po trgu, in se bodo li že skoraj izdelali od njega nasvetovani vodnjaki na Št. peterskem predmestju. Na prvo odgovori g. župan, da bode pogledal v stavbeni red, je li mogoče posestnikom zaukazati, da žlebove pod zemljo izpeljejo v kanale, na drugo pa, da se dotični načrti izdelujejo in da bode naročil dovršiti jih, kar je naj hitreje mogoče.

Razne reči.

— Iz Dubice se poroča od nedelje: Muhamedanec Mejo Čižmic prejema danes v katoliški župni cerkvi sveti krst; vpričo biva mnogo odličnih oseb in veliko ljudstva. To je v nekoliko mesecih že peti muhamedanec, kateri se da krstiti; štirje so se pokristjanili lansko leto, od katerih sta dva pristopila k grškovožtočni, dva pa k katoliški veri (Obzor br. 47).

— „Die Türken und ihre Freunde“ glasi se brošura, ktera je nedavno na Dunaji v založbi pisateljvi prišla na svitlo. Spisal jo je Spiridion Gopčević, rodom Črnogorec, ki tedaj iz lastne skušnje pozna razmere na Turškem in nam jih popisuje tako živo in mično, ob enem pa tako krepko in naravno, da se čitatelju dozdeva, kakor da bi se vršile pred njegovimi očmi. Gosp. pisatelj uam v tej knjižici pojasnuje vzroke, ki so dali povod zadnji rusko-turški vojski in osvobodanju kristjanov na Turškem. Zato je ta knjižica tudi v zgodovinskem oziru jako pomenljiva, in nam v krepkih in kratkih člankih pred oči stavlja vse, kar so na dolgo in široko popisavali razni časniki. Najprej v njej nahajamo kratek obris zgodovine turške države in krščanske raje do tistega časa, ko se je Turčija sprejela med evropske države. Drugi oddelek popisuje turško vladanje od pariškega miru (1856) sim, v tretjem nahajamo stanje turške države in krščanske raje od tega časa naprej, v četrtem pa gosp. pisatelj mojstersko šiba naše domače Turke in turkoljube sploh, ter našteva glavne vzroke tega nenaravnega turkoljubja. Kdor to knjižico bere, temu je marsikaj jasno, kar morda dozdej ni umel, in se tudi ne bode čudil, da je naposled nezadovoljnost kristjanov na Turškem skipela in jih pripravila do upora proti krutej turškej sili, čudil se bode marveč, da je krščansko prebivalstvo tako dolgo vse to voljno prenašalo in da so evropske vlade toliko časa to sramotno početje gledale in trpele. Zato vsem prav toplo priporočamo to knjižico, ki jo zamorejo za 70 kr. naročiti naravnost pri g. pisatelju (Spiridion Gopčević, Wien. Reitergasse 11.) ali pa tudi v knjigar-

nah. V Ljubljani jo prodaja knjigarna O. Klerr-rove vdove, kakor je bilo v nekem inse-ratu že naznanjeno, in jo zamore takoj poslati vsakemu naročniku.

— Ogenj, o katerem smo zadnjič poročali, bil je v Senici pri Medvodah.

— † Č. g. Ferd. Ramor, župnik v Pišecah je umrl. R. I. P.

Eksekutivne dražbe.

4. marca: 2. Kozjek s Klanca, v Kranji. 1. Walther. 1. Mehle, 1. Juvanc v Ljubljani.

Umrlí so:

Od 20. do 28. februarja: Alojzij Cidrih, coln. asist., 60 l., za vnetico oprsne mrenice. Viktor Gasteiger, pl. Rabenstein in Kobach, nadčast. o. 4 m., za vtriplj pljuč. Urša Možina, čevlj. v. 55 l., za vodenico. Gregor Piškur, gostač 45 l., in Marjeta Osredkar, gostinja 56 l., oba za jetiko. Jožef Kante, del. 33 l., Reza Merhar, gostinja 43 l., oba za jetiko. Janez Šobar, polic. o. 9 m., za pljučnico. Ludvik Moro, kupec 55 1/2 l., za jetiko. Jožef Lešnjak, mizar 53 l., za vodenico. P. Salvator Pintar franč. gvardijan in fajmošter 53 l., za vodenico. V vojaški bolnišnici: Jakob Kastelic, 13 komp. 17. peš-polka. 21. febr. za vročino. Jožef Poš, 1 komp. 22. peš polka, 22. febr. za jetiko. Fr. Andlove, del. o. 3 l., za davico. Neža Verhovnik, gost. o. 8. l., za rakom. Artur Lehman, realec 19 l., za krvetokom. Jožef Sterlekar, uč. pripravnik 19 l., za jetiko. Jakob Vidmar, čuvaj 34 l., za vročino. Antonija Kasalister, vrad. sir. 58 l., za vtriplj. pljuč. Ana Svet, del. 70 l., za sušico.

„Peštansko zavarovalno društvo“
Premoženje znaša 31. decem. 1867 gl. 5,451.807.83
Škode je plačalo društvo od l. 1864
do 1876 16,013.244.—
Glavno opravništvo za Kranjsko in spodnje
Štajersko se uljudno priporoča za naročila in za-
varovanje proti škodi po ognju, na življenje,
in zrcala proti vltomu.
Posebno pak vabi k zavarovanju na
življenje.
Peštansko zavarovalno društvo zavaruje na
življenje po raznih načinih: da izplača zavarovalni
znesek po smrti zavarovanca, ali kadar doseže od-
ločeno starost (otrokom doto) in tudi za pokojščino.
Glavno opravništvo v Ljubljani je zmi-
rom pripravljeno vprašanje odgovarjati, pogoje
razjasniti in podati tarife.
Franc Drenik, (6)
pisarna glavnega opravništva v Ljubljani,
kongresni trg. št. 14 v II. nadstropji.

Po natori posneto.
Leo XIII.
Fotografije po 20 kr., večje (kabinetni
format) po 60 kr.
Pij IX.
Barvane fotografije po 10 kr. Črne
fotografije 8 kr. Pij na mrtvaškem
odru 60 kr. Večje podobe 1 gl. 60 kr.
Seeburg: Papež Pij IX. bro-
šurica z 31 str. in 1 fotografijo 50 kr.
Ob enem priporočam svojo knjigarno
za naročitev knjig, zabavnih čas-
nikov in muzikalij. — 100 vizitkart
se tudi dobiva za 50 kr. (1)
O. Klerr-ova vdova,
knjigarna na Starem trgu
v Ljubljani.